

A fagyártmánytermelés 10 éves fejlődése az állami erdőgazdaságok területén

SITKEY JÁNOS

A fahasználaton belül a fagyártmánytermelés tervszerű fejlesztése szempontjából a fordulatot az 1954. év jelentette. A fejlődés mind mennyiségben, mind választék bővülésben igen jelentős volt, s főleg a technika és a technológia vonalán ért el alapvető változást. Míg 1954. előtt jobbára csak úgynevezett „erdei félkészterméket” (kinagyolt kerékalkatrészeket, dongát, faragott gerendát, vasúti talpfát, hasított szőlőkarót, hasított bányabordalécut stb.) állítottak elő az erdőgazdaságok, majdnem kizárólag kézi erővel és kézi szerszámmal, addig az 1954-ben elrendelt kötelező gépi termelés óta évről évre több és több szalag- és körfűrész munkába állításával rátértek a hagyományos erdei félkész termékeken kívül olyan gyártmányok előállítására is, amelyeket azelőtt a fűrészipar készített, mint pl. a bányadeszka, bányapalló, parkettfűrész, iparidonga, ládalem stb.

Ezeket a gyártmányokat az erdőgazdaságok általában olyan alapanyagból állítottak elő, amely a fűrészlőnk méreti és minőségi előírásait nem érte el, vagy addig csak mint tűzifa került felhasználásra. Ezáltal az iparifa hányadot sikerült évről évre emelni, a fahasználat pénzügyi eredményeit jelentősen javítani, több fagyártmány választék felfuttatásával és kiszélesítésével import megtakarítást elérni.

A fagyártmányok gépi úton történő előállítására 1954-ben végzett kísérleti termelések alapján elrendelt gépi termelés már 1956-tól, de főleg 1957-től kezdődően erős ütemű fejlődést mutat.

Å fagyártmánytermelés fokozott fejlesztésével növekedett a fagyártmányfának a vastagfához viszonyított százalékos aránya, s ennek következményeképpen a vastag tűzifa százalékos aránya fokozatosan csökken.

A gépi fagyártmánytermelésre való áttérést erős ütemben kellett megvalósítani. Szinte parancsszóra létesültek az erdőgazdaságokban ezek a kis — igen gyakran felszerelés, telepítés, elhelyezés és szocialista ellátottság szempontjából ma már korszerűtlen — üzemek. A kezdeti nehézségek lassan-lassan megszűntek, s ma már nagy általánosságban az üzemek jórésze kielégíti a velük szemben

Az állami erdőgazdaságok vastagfa kitermelésének összetétele

Választék	1953	1958	1962	1963
	%			
Rönk	22,2	22,2	17,3	18,1
Bányafa	6,7	8,2	7,8	8,2
Pillérfa	2,1	3,8	3,1	2,8
Fagyártmányfa	4,1	12,6	21,4	20,9
Papírfa	0,8	1,2	3,3	5,9
Farostfa	—	—	5,4	2,9
Forgácslapfa	—	—	0,2	0,4
Egyéb iparifa	6,9	4,9	4,3	4,5
Iparifa összesen	42,8	52,9	62,8	63,5
Vastag tűzifa	57,2	47,1	37,2	36,5
Vastagfa összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

támasztott igényeket, jöllehet nagy részük önköltségi hitelből, vagy vállalatfejlesztési alaptól létesült és csak az utóbbi évektől kaptak az erdőgazdaságok korszerűsítésükre számottevő beruházási vagy felújítási hitelt. Az 1963. októberi felmérés szerint erdőgazdaságaink 163 fagyártmányüzemmel rendelkeznek, amelyekben 10 db függőleges, 6 db vízszintes keretfűrész, 309 db szalagfűrész, 118 db körfűrész, 8 db ingafűrész és 10 db egyéb famegmunkáló gépet foglalkoztatnak. A keretfűrészek egytől-egyig kiselejtezett, elavult és korszerűtlen, kisteljesítményű gépek, amelyek másutt gyakori géptörés és egyéb kisebb-nagyobb javítás miatt időkieséssel dolgoztak.

Az állami erdőgazdaságok fagyártmány értékesítése

Megnevezés	1953	1958	1962	1963
	1000 m ³			
Bányabélésanyag				
Bányadorong	—	24,5	35,6	37,6
Bányaféldorong . .	—	5,2	22,2	21,9
Bányaszéldeszka	—	51,2	117,7	125,6
Bányabéléspalló . .	—	4,5	10,8	13,9
Bordaléc	12,8	9,0	11,7	13,1
Összesen	12,8	94,4	198,0	212,1
Bárdoltfa	6,6	5,2	6,0	7,3
Szőlőkaró	12,9	44,7	42,3	43,8
Kisvasúti talpfa	22,1	3,3	5,9	5,4
Parkettaléc	—	4,3	14,9	17,3

Fagyártmánytermelés eredményessége

	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62	1962/63
Term. érték, mFt	217,607	296,037	388,988	448,989	480,927
Term. költség, mFt	182,148	237,648	297,964	378,458	407,546
Eredmény nyereség, mFt	35,459	58,589	91,024	70,531	73,381

A fagyártmányüzemek azzal, hogy általában a tűzifához közelálló minőségű faanyagból értékes, a népgazdaság részére szükséges gyártmányokat állítottak elő, igen hasznos szerepet töltek be a múltban és töltenek be a jelenben. Igen szerencsés kiegészítő szerepet töltenek be a faipari vállalatok munkája mellett.

Erdőgazdaságaink fagyártmánytermelő üzei — nyugodtan mondhatjuk — a semmiből nőttek fel. Évről-évre fejlődtek. Ez a fejlesztés abban az időben nem történhetett alapos átgondoltsággal, mert máról-holnapra jelentkeztek az igények és azok kielégítése azonnali kapacitásbővítést követelt meg. Így nem a megfelelő kapacitáshoz lehetett igazodni a tervfeladatok kiadásával, hanem a megemelt tervfeladatokhoz kellett menet közben biztosítani a termelő kapacitást.

A fagyártmánytermelő üzemek korszerűsítését 1965. végéig kívánjuk befejezni olyan elgondolás alapján, amely a helyileg adott alapanyagbázisra épül és számottevő mértékben növeli az értéktermelést a népgazdasági érdek szem előtt tartásával.